

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 22 februari 1897, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående utsträckning af rätten att anföra besvär öfver vissa kommunala beslut.

I 75 § af kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 stadgas beträffande rätten att genom besvär söka ändring uti kommunala beslut:

»Medlem af kommunen, som åt kommunalstämmans eller fullmäktiges beslut uti kommunens gemensamma anläggningar ej nöjes, eger rätt att, der han tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest hvilar på orättvis grund, eller att det icke i laga ordning tillkommit, eller att det står i strid med allmän lag eller författning eller annorledes öfverskrider deras befogenhet, som beslutet fattat, deruti rättelse söka genom besvär»,

hwarefter återstående delen af §:n innehåller närmare bestämmelser angående dessa besvär. Alldeles enahanda stadganden beträffande de grunder, som kunna, efter besvär hos vederbörande myndighet, föranleda ändring i allmän rådstugas, stadsfullmäktiges eller kyrkostämmas beslut, återfinnas i kongl. förordningarne om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862, om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj samma år och om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Uti en inom Första Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 14, föreslår nu herr *Ljungberg* en sådan utsträckning af

rätten att öfver dylika kommunala beslut anföra besvär, att ändring skulle kunna vinnas äfven för den händelse, att beslutet visades vara af beskaffenhet att lända kommunen eller det allmänna till skada.

Från den välgrundade regeln, att »all dom bör fästas på skäl och lag och ej på godtycke», bilda, yttrar motionären, våra nya kommunal-lagar märkliga undantag; ty enligt dem vore det nog, att ett beslut, det måtte nu vara huru oförnuftigt och skadligt som helst, vore fattadt, för att det skulle vara orubbligt, så framt icke den klagandes *enskilda* rätt vore förnärmad eller något *formelt* fel kunde i beslutet uppvisas.

Dessa båda tillåtliga skäl till ändring förekomme emellertid icke ofta, då tvisten gälde en allmän angelägenhet; och denna måtte vara behandlad till än så stor skada för en hel kommun eller församling, så kunde därför nästan aldrig rättelse ske i det mest afvita beslut, så snart majoriteten å en kommunal- eller kyrkostämma fattat detsamma.

Det hände inom våra kommuner icke sällan, att genom enskilda intressens spel eller genom ofullständig saklig utredning mycket oförståndiga och för kommunen skadliga beslut fattades, eller ock att, sedan ett gagneligt beslut blifvit fattadt, detsamma genom en ny, artificiellt åstadkommen majoritet blefve upprifvet; och i intetdera fallet ansåge sig, på grund af ordalydelsen i nämnda paragrafer, länsstyrelsen eller öfverståthållarembetet kunna göra någon ändring, om det icke gälde den klagandes enskilda rätt eller beslutet varit i formelt afseende orätt — under hvilka båda kategorier nämnda myndighet tycktes, utom annat, subsumera uttrycket »orättvis grund».

Sedan motionären härefter såsom exempel anført några fall, då enligt hans åsigt kloka och gagneliga kommunala beslut blifvit genom senare majoritetsbeslut upprifna och ersatta med andra, de der, enligt motionärens förmenande, icke varit för vederbörande kommun till gagn, fortsätter han:

»Det synes mig naturligt, att en utsträckning af besvärsrätten är i detta fall desto mera befogad, som, när det gäller allmänna angelägenheter, intet kan vara mera i sin ordning, än att det allmännas intressen få göra sig gällande. Här är ju endast fråga om rättigheten att klaga, det vill säga att få målet pröfvadt efter sakliga »skäl och bevis», och hvarför skall denna rätt vara medgifven den, som klagat i enskildt intresse och af personliga skäl, men icke den eller dem, som besvära sig i allmänt intresse, på allmängiltiga grunder och i frågor, som gälla tusendens väl eller trefnad.»

På dessa grunder hemställer motionären:

att uti de i kongl. förordningen af den 21 mars 1862 angående

kommunalstyrelse å landet och i stad samt af den 23 maj samma år angående kommunalstyrelse i Stockholm äfvensom af förstnämnda dato angående kyrkostämma, kyrkoråd och skolråd intagna, lika lydande paragrafer om besvärsrätten det tillägg måtte göras, att efter orden:

— — »tilltror sig kunna visa, att beslutet kränker hans enskilda rätt eller eljest hvilar på orättvis grund,» införes följande:

— — eller är kommunen (församlingen) eller det allmänna till men — —.

Genom de af motionären ifrågasatta förändringar i gällande kommunalförfattningar skulle den sjelfstyrelsens grund, på hvilken dessa författningar hvila, väsentligen rubbas. Det skulle nemligen, anser utskottet, allt för ofta komma att inträffa, att ett kommunalt beslut blefve, ur synpunkten af dess gagnelighet för det allmänna, genom besvär understödt vederbörande myndighets pröfning, och följaktligen skulle den kommunerna nu tillkommande rätt att sjelfva fatta bindande beslut i egna angelägenheter varda dem i regeln beröfvad. Då emellertid något allmännare missnöje med den kommunala sjelfstyrelsens princip, sedan den blifvit hos oss införd, icke försports och utskottet icke heller af motionärens framställning blifvit öfvertygadt derom, att vederbörande myndigheter skulle finnas ega förmågan att bättre än kommunerna sjelfva eller de, åt hvilka kommunerna öfverlemnats sin beslutanderätt, bedöma och afgöra frågan om fattade besluts gagnelighet för vederbörande kommuner, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 februari 1897.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.